

Paul Dinahtł'aa *Galatia* Nan' K'et Koht'iin Netł'adn

1 ¹Shin ch'ah *Paul* daq' jindhiht'at. *Jesus Christ* eh T'oodiht'ay, Neeta', *Jesus* ijlaagn iin tah ts'anh neediitiin, Ay iin ch'ah ch'itah haashihijhtij t'aaan Ay iin Daaneegn' eh nan' k'et koht'iin iin xaah shihteh'a. Shyaa' dineh k'ach'itah haashihteel t'aaan T'oodiht'ay Aaneegn' eh k'ashtih'aal. T'oodiht'ay ay ch'ale' shteh'a. ²*Christian* koht'iin ts'ehlah hihdelth'th'ii iin, lahtthagn' *Galatia* nan' k'et nil ch'idanh huudlay *Christian* koht'iin lehchinh heedel iin huuts'a' niidajihniidlah.

³Tthihaa' T'oodiht'ay, Neeta', eh *Jesus Christ*, Neek'ach'ihohle', hqot'at nuhts'itaanak t'aaan nuhdzee' shiit hqqsuu' ts'a' nuht'aach'ohtaa'aał.

⁴*Christ* huuts'ant'ay' ch'a' huu'okshii xaah neexaah huut'aa'idaltji. Hqo' det-shyaak, ts'ahqot'eh ts'a' k'aaduu' neetagn' hqo'iin neets'a' utee'aa ts'a' haaguh kol ts'a' ts'uudaa' xaah. Hqo' ch'ah T'oodiht'ay, Neeta', duudij' yuunih. ⁵Dinee iin T'oodiht'ay aanah doodihsoon duunoo' hqhchaah ts'a' utthiilatdahdał. Hqo' huule'.

⁶Nuhxon hu' nts'aa' hut-shyaagn eh dii xaah inihthanh. T'oodiht'ay hqot'at nuhts'iniiniign eh, "Aan!" Nuh'ehnaq, uts'a' nahdeel ch'ida'. T'oot'ey k'aaduu' hantee' t'ey Uch'a' ts'uudeel nahthanh. Maaneegn' suu' ch'a' ts'uudeel nahthanh t'aaan ch'ishyon iin aaneegn' k'eh ts'uudeel nahthanh. ⁷Ay iin, "Nee'aaneegn' hqqsqo," henih t'oot'ey lay eh ch'ishuuy heneek suu' k'adiit'ay. *Christ* Aaneegn' suu', ay ch'ah shij' heneek suu' nt'eh. T'oot'ey ch'ishyon iin huu'ijniij' nil tatdalnay nuhhuunih ts'a', ch'its'aa' niign nuhhenih t'aaan *Christ* Aaneegn' suu' ch'its'aa' ts'uhtsay hiiniithanh. ⁸Heneek suu' eh ch'ida' hannuhts'uunehtan, ay ch'ah laq' niign nt'eh. Neexon du' ay ch'ah k'eh ch'its'aa' hats'uunehtan de', t'aaan heneek nadadeleegn dagn nan' k'et ts'anh ay ch'ah k'eh ch'its'aa' hahuu'uunehtan de', doot'ey hqo' ch'ah taadiil, tthihaa' T'oodiht'ay botnalshaa. ⁹Hqo' nuhdihnay t'oot'ey k'aaduu' tay' t'ey daq' nuhdihnih, "Doot'ey heneek shaaneegn' nts'ann' nliin k'eh ch'its'aa' hach'uunehtan de', ay ch'ale' botnalshaa."

¹⁰Hqo' nuhdihnay eh, shyaa' dinee iin, "Ay dineh laq' diijnih," hitnaathiil xaah hqo' nuhdihnay inahthanh? Ena! T'oodiht'ay ay'too

shuunay de', hqo' ch'ah heenihthan. Shyaa' dinee iin laa' diinay shihutdaaniil inahthan de', doo *Christ* laa'k'ahothadn k'a'ihlay.

¹¹Sh*Christian* koht'iin iin, daa' ch'ah lay eh heetatnayh inihthan: heneek suu' eh hanuh'uunaktan T'oodiht'ay ts'anh bidoodiij. ¹²Ay ch'ah T'oodiht'ay nuhxaah sht'aadadiidlah. Shyaa' dine' k'anuhxaah sht'aadadii'feel t'aan shyaa' dine' uudogndii xaah k'at'ey yeh hashuunehtiil. *Jesus Christ* ts'anh shij' heneek sht'aadiidlah t'aan Uxaa' shij' k'eniich'akthat.

¹³Neexon hu' *Jew* koht'iin ts'iifiin nts'aa' oots'ee' niign ts'iiday, ch'ida' hqo' ch'ah dihdij'. Nts'aa' niign ch'ida' dihdiiin, ch'ida' hqo' nuhdihniij'. Daa' ch'ah dihdij': doo iin *Jesus* lay eh uunay iin huu'eh datch'ihdakkay eh, ay iin niil ch'iduugn niitaaheedeel. T'aan *Christian* oots'ee' niign tthidoodaktthiidn kaana'aknay'. ¹⁴Nts'aa' *Jew* oots'ee' niign ts'iiday iin, neexon tah ts'anh shin hu' shk'eh bihahtal iin ch'ahnoo' dihdij'. Neexon du', *Jew* ts'iifiin iin du', neetthay iin nts'aa' niign hetday, hqo' k'eetaat huuch'ahnoo' dihdij'.

¹⁵T'oot'ey shihqo'ij da' T'oodiht'ay ch'ita haashijtiij'. Ay t'aan, "Aan, Shaa innah," hqo' shdijiniij'. Hqo' det-shyaak, hqot'at sts'iniiniign xaa'. ¹⁶Laa' ishiit nuuniithat da', T'oodiht'ay Shye'e *Paul* ich'inak-iil diitthii' eh naniich'ithat. Hqo' det-shyaak, dinee iin *Jew* k'ahii'lay heneek suu' Ushye'e aanah eh hahuu'utnaktanx xaah. Ishiit nuuniithat da', doot'ey ts'a' k'atihhaal, heneek eh sts'idaanagn xaah. ¹⁷T'aan doo iin T'oodiht'ay Daaneegn' eh shttheh huuteh'a' iin *Jerusalem* key hihdelth'ii iin ts'a' k'atihhaal. T'oot'ey ch'ittheh *Arabia* nan' k'et nihshyah. Ay t'aan *Damascus* key nanishshyah. ¹⁸Taagn xay noodeethat *Jerusalem* key nihshyah, *Peter* eh nats'iholnagn xaah. Ishiit nuuniithat da' ts'ehlagan deetaan dan uk'edn k'eh beh ihdaa'. ¹⁹Ishiit nuuniithat da' doo T'oodiht'ay Daaneegn' eh huuteh'a' iin tah ts'anh ts'ehlagan shij' nak-'ijj'. Ay ch'ah *James*, Neek'ach'ihohle' uchiil, nak-'ijj'.

²⁰K'aaduu' lay eh nuhts'a' jiniht'at. T'oodiht'ay naal nuhts'a' k'a'agnshyagn.

²¹*Jerusalem* nihshay eh, *Syria* nan' k'et eh *Cilicia* nan' k'et niil ch'idanh key nihshyah. ²²Hqo' hutshyaagn eh, *Christian* koht'iin *Judea* nan' k'et hihdelth'ii iin, doo nt'eh ts'a' t'ey shits'ihetniik. ²³Nts'aa' ch'ishyon iin shaanah huuhqo'hee shij' heehetnayh. "Doo dine' ch'ida' nee'eh datch'idehkay, mijiij' hqo'suu' nitnii'aa. *Christian* oots'ee' niign tthidoodaktthiidn kaana'ehnay' ch'ida'. T'oot'ey k'aaduu' *Christian* oots'ee' niign xaah hach'uunehtanh," ch'ishyon henih. ²⁴Hqo' sheh hutshyaagn eh, "T'oodiht'ay, tsen-'ijj," hiiyehnih.

2 ¹Ts'ehlagan deetaan dan uk'edn noodeethadn t'aan eh, *Jerusalem* key dineh *Barnabas* moqssi' eh natidhishshyah. Dineh *Titus* moqsjij' deh tidhagntij. ²Ishiit nuuniithat da' nts'aa' T'oodiht'ay hee'ushnay

shehtsiin k'eetaat, *Jerusalem* ts'a' nihshyah. Ishiit da' *Jew* ch'inliin iin shij' sheh lehchinh heedeel. *Jew* k'a'iilay iin T'oodiht'ay Aaneegn' suu' eh hahuu'uunaktan daq' ch'ah thadzelxoh. Hqo' ch'ah dihdij', nts'aa' niign T'oodiht'ay xaah ch'id'a' ishna' t'aaants'aa'niign k'aaduu' Baa ishnaa, lahtthagn' k'ashyaa' uule' nihthan xaah. ³Titus, sheh natetdaagn, *Jew* k'aa'iilay; t'oot'ey ay *Jew* ch'inliin iin, "Nthuh haa'ult'üüdñ," k'ahiidiidiil *Moses* huhtsiin niign k'eetaat. ⁴Ch'ehlaadn' iin *Christian* dach'inel'ay iin neetah daaniideel iin, *Moses* huhtsiin niign k'eetaat *Titus* hiithüh haataat'üüt, hqo' hiiyuulee henjh. Ay iin, nach'ihnel'iign hijij' ts'a', nach'oonii'ay dahniideel, nts'aa' honay huudzuutth'agn xaah. Neexon hu' *Christ Jesus* eh ts'ehlagñ ts'ijij' ts'a', *Moses* Huhtsij' Niign k'etatsal'iil thiineeniidlah. Ay xaah *Moses* Huhtsiin Niign k'etat k'atsal'iil. ⁵Nts'aa' hqo' huudij' neehuunay k'eetaat k'ats'ijidiil, T'oodiht'ay Aaneegn' suu' lay eh duunoo' uule' xaah. Hqo' ch'ah dzijidij', hanuhts'uunuhtan ts'iiniithan xaah. ⁶T'oot'ey ch'inliin choh iin sheh lehchinh heedeel iin, nts'aa' niign eh hach'uunaktan shk'eniich'ehnihdeek. Ay iin tah ts'anh, "Ch'its'aa' niign eh hach'uunaktan diiday," k'ashihenay. (Ay iin ch'inliin choh hijij' ts' a' laq' k'ashaahiilay, hoohqchaah ts'a' dinee iin niñ k'eh het-t'eh koht'iin hijiini, T'oodiht'ay huu'uunay xaah.) Ay iin shaaneegn' hach'uunaktan k'et k'ahenay. ⁷"Chits'aa' dqodij'," k'ashihenay. *Jew* k'a'iilay iin ts'a' T'oodiht'ay Aaneegn' suu' eh hahuu'uunaktan t'ey, ay ch'ale' T'oodiht'ay shtl'aahqodlah, uk'anokta' xaah. Ch'inliin iin shaa hik'eniich'inihdeek. Jan chih: *Jew* koht'iin iin ts'a' *Peter* T'oodiht'ay Aaneegn' suu' eh hahuu'uunehtan, hqo' ch'ah T'oodiht'ay yijit'aahqodlah, ay k'anuh'ta' xaah. Ch'inliin iin hiixaah hik'eniich'inihdeek. ⁸T'oodiht'ay Diit'ay' eh Daaneegn' eh *Jew* k'a'iilay iin ts'a' shteh'a'. Jan chih: Diit'ay' eh Daaneegn' eh *Jew* koht'iin ts'a' *Peter* chih teh'a'. ⁹Ay ch'inliin iin lehchinh heedeel iin tah ts'anh, *James* eh *Peter* eh *John* eh huunaatthii' hijijij'. T'oodiht'ay Shaa utna' shuunay shaa hik'eniich'inihdeek. Ay eh ay taagn dineh iin sheh *Barnabas* eh neetaa' nahuuniik. Lahtthagn' niitlaq' tsijliin, daq' ch'ah niñ k'eh t'ey naanints'etdee: "Doo iin *Jew* k'a'iilay iin ts'a' T'oodiht'ay Aaneegn' suu' eh ahdañ t'aañ *Jew* koht'iin iin ts'a' Maaneegn' suu' eh tsaadañ. ¹⁰Daq' ts'ehlagñ niign shij' neexaah tahdiil. Neets'a' na'ahnij', nühxon hu' eh nühkoht'iin iin ch'ah neetah nasaadiht'ay iin k'ats'inuhta' xaah," neehenjh. Nasaadiht'ay iin k'anakta' du', laq' hqo' duhdij' nihthan.

¹¹Haa' uuteethat *Peter Antioch* key ts'a' teeshay eh, baa ninihshyah t'aañ ch'its'aa' det-shyaagn niign unak-'ij'. "Ch'its'aa' niign dinshyaak," udihnay, ch'its'aa' det-shyaagn xaah. ¹²*Peter Christian* koht'iin *Jew* k'a'iilay iin eh niñ k'eenoo' nach'e'aañ. T'oot'ey ishiit nuuniithat, ndeeh *Peter* noo' uudih k'ahuu'eh nach'ih'aal huule' k'aaduu' yaanah naniich'ethat danh. K'aaduu' yaanah naniich'ethat, *Jew* iin *Jerusalem*

ts'anh *James* huuteh'a' iin dahniideel eh. Ay t'aaan jah ts'anh noo' k'ahuu'eh nach'ih'aal diitthii' eh naniich'ethat. Hqo' ch'ah det-shyaak, *Christian* k'oht'iin tah ts'anh *Moses* huhtsiin niign k'etatsal'iil hiiniithhanh iin xaah niljiidn xaah. Ay iin *Jew* k'a'iilay iin huutaat'üüt hiiniithhanh ts'a', k'ahuulay niign k'ashihdaaniil tey. ¹³Ishiit ch'ehlaadn *Christian* koht'iin *Jew* hjiin, *Peter* k'eh t'ey ch'its'aa' niign k'aaduu' naniich'ihetdee. Ay eh *Barnabas* chih *Peter* k'eh t'ey ch'its'aa' niign k'aaduu' naniich'ethat. ¹⁴Ay lahtthagn' iin T'oodiht'ay Aaneegn' suu' laa' nliin k'eh tth'udee'ah niign k'ahiidiil ts'a', ndeeh nts'aa' hetday huuk'eh niich'inakthat danh, huuhjhdlaa' ts'a' naal peter daa' nih, "Jew koht'iin jii' t'oot'ey doo *Jew* k'a'iilay k'eh t'ey dinshyaak. Hqo' dinshyaagn eh, dii xaah doo *Jew* k'a'iilay iin *Jew* koht'iin k'eetaat hihduudji' huu'uudjinih?"

¹⁵*Jew* koht'iin nee'ihqo'ji t'aaan ts'antay koht'iin *Jew* k'a'iilay iin tah ts'anh k'ats'iilay. ¹⁶T'oot'ey *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat det-shyaagn xaa', T'oodihtay dineh Diits'a' tth'idee'ay k'ayihtsiin. *Christ Jesus* lay eh uunay xaa' shij', T'oodiht'ay dineh Diits'a' tth'idee'ay yihtsij'. Hqo' ch'ah heets'etnayh. Neexon hu' *Christ Jesus* lay eh ts'uunay. Ay eh hqo' k'eexaan T'oodiht'ay neexon Diits'a' tthidee'ay exaa'. Ay xaah jan ch'ah: *Moses* Huhtsiin Niign xaa', T'oodiht'ay bookol dine' Diits'a' tthidee'ay yihtsij'. ¹⁷Ay eh, T'oodiht'ay *Christ* xaa' Diits'a' tth'idee'ay nee'uhtee ts'iniithan koht'iin tsijiin eh, ch'ehlaadn iin T'oodiht'ay k'ia' hel'ay koht'iin neehuunih. Ch'its'aa' niign neehuunih. Hqo' huunay eh, *Christ* T'oodiht'ay k'ia' el'ay xaah etnaa ihuunih. Ch'ida' danh ts'anh noo' haatha' danh k'ahqo' diidiil!" ¹⁸Shin du', dii ch'ida' tthidoodoktthiidn kaana'aknay', ay ch'ah k'aduu' uts'a' na'uhnj' kaana'aknay'. Hqo' ch'ah dishshyaagn eh, doo *Moses* huhtsiin niign ch'a' itaa'inshay k'eh dhagntsij'. ¹⁹*Moses* Huhtsiin Niign T'oodiht'ay ts'a' tth'idee'ay k'ashihtsiil hee'ishnay eh, *Moses* Huhtsiin Niign aanah t'axoh uts'a' k'ayuutak-iil. Dineh ehtiin k'eh t'ey *Moses* Huhtsiin Niign ts'a' diht'eh, nts'aa' niign T'oodiht'ay duudiin shuunay k'eetaat tag'nii' xaah. ²⁰Ndeeh *Christ* jiliis k'et ch'ida' hetthihitnihttheedn t'aaan ehtiin danh, Beh dhaktiin k'eh hqot'eh. Nts'aa' niign k'aaduu' huhnay, k'ahqo' k'oothagnthadn. *Christ* ay ch'ale' shaa k'aaholthat, huhnay eh. Jah nan' k'et huhnay eh, T'oodiht'ay Ushye'e lay eh uudihnay xaa' hqo' k'eetaat agn'ih. Ay ch'ale' shaantsij' t'aaan shaa ehtij'. ²¹Nts'aa' dishshyaagn eh, T'oodiht'ay hqot'at neets'iniiniign t'ey an' hahk'uh k'ani'ihleel. T'oodiht'ay dinee iin *Moses* Huhtsiin Niign xaa' Diits'a' tthidee'ay huutahtsay de't'ey, *Christ* shyaa' t'ey eht'iin k'eh hqot'eh. T'oot'ey hqo' niign T'oodiht'ay k'adiidiil.

3 ¹*Galatia* nan' k'et koht'iin hu' nuhtthii' kol k'eh t'ey dahdi'. Nts'aa' *Jesus Christ* jiliis k'et ch'ida' hetthihitnihttheet t'aaan ehtij' hqo' nuhdihnay aanah hqosu' ch'ida' k'eniich'inahdeek. Doo nadanuhnaa'aa, t'axoh laa' niign k'eetaat k'adahdiin xaah? ²⁻³Daq' nuhts'anh hee'ushnay

inihthanh: “*Moses* Huhtsiin Niign k’eetaat dahday eh, T’oodjht’ay Otdeegn’uu’ahndíí? Łąą’ eh ena’! T’oodjht’ay Aaneegn’ suu’ łay eh uudahnay eh, T’oodjht’ay T’oot’ey k’aaduu’ nühxon xaa’ nüh’tay’ xaa’ shijj’ dzaadał nahthanh, ay shijj’ t’axoh inahthan eh. Hqo’ inahthan eh, łąą’ ts’oonahniign. ⁴Ch’ida’ ts’anah shiinuuniithat k’aaduu’ hqo’ hqhdlaą ts’a’ nüh’eh hut-shyaagn, hqo’ ch’ah shyaą’ t’ey hut-shyaák? Łąą’ eh ena’! ⁵T’oodjht’ay Dotdeegn’ nüh’t’aa’ijj’ąą’ t’aan ay ch’ah nüh’tah nahohdaa huhtsiij, Maaneegn’ suu’ łay eh uudahnay xaah. *Moses* Huhtsiin Niign k’eetaat dahday, k’ahqo’ k’eexaan hqo’ ch’ah T’oodjht’ay nühxaah diidijj’.

⁶T’oodjht’ay Aaneegn’ utnett’adn *Abraham* aanah honay k’eetaat hqot’eh. Daą’ njh, “T’oodjht’ay łay eh uunay eh, T’oodjht’ay doo diits’a’ tth’idee’ay ehtsiin nliin uunii. ⁷Ay eh, T’oodjht’ay łay eh huunay koht’iin, *Abraham* huutah ts’anah ch’ittheh nliij. K’eniich’inahtsiit ch’ah. ⁸T’oodjht’ay Aaneegn’ niithaat da’ ts’anah utnett’adn, daą’ njh, “Doo *Jew* k’a’iilay iin T’oodjht’ay łay eh huunay eh, Diits’a’ tth’idee’ay huutahtsayh.” K’aaduu’ shiinuuniithat hqo’ ch’ah hut-shyaak. Jan heneek suu’ chih *Abraham* daą’ ehniij, “*Abraham*, nan xaa’ dinee iin nił yahch’iá’ altsiil ts’a’ T’oodjht’ay huuts’itaanak.” ⁹Ay eh, doo T’oodjht’ay łay eh uunay iin ay iin eh *Abraham* doo ch’ittheh T’oodjht’ay łay eh uunay nił eh T’oodjht’ay huuts’iniiniik.

¹⁰Doo iin, “*Moses* huhtsiin niign k’eetaat ts’el’ih de’ t’ey, ay ch’ah eh, T’oodjht’ay Diits’a’ tth’idee’ay neetahtsayh,” hiiniithanh iin huu’otnalshah. Ay ch’ah jan xaah. T’oodjht’ay Aaneegn’ utnett’adn daą’ njh, “Doot’ey *Moses* Huhtsiin Niign dinaht’aa’ k’et k’eetaat nił k’eenoo’ k’a’el’ay, ay ch’ale’ T’oodjht’ay botnalshah.” ¹¹T’oodjht’ay du’ ts’ehłagn dineh t’ey Diits’a’ tth’idee’ay k’ayihtsiil, *Moses* Huhtsiin Niign k’eetaat el’ay xaa’. Hqo’ ch’ah hqosuu’ its’etnayh. Ay ch’ah jan xaah: T’oodjht’ay Aaneegn’ utnett’adn daą’ njh, “Doo T’oodjht’ay Diits’a’ tth’idee’ay yihtsiin, ay ch’ale’ łąą’ utaanayh, T’oodjht’ay łay eh uunay xaah.” ¹²Dineh *Moses* Huhtsiin Niign k’eetaat el’ay shijj’ koht’iin nliij de’ t’ey, ay t’aan T’oodjht’ay łay eh uunay koht’iin k’a’iilay. T’oot’ey doot’ey *Moses* Huhtsiin Niign k’eetaat el’ay, T’oodjht’ay łay eh uunay eh, ay ch’ah koht’iin ay niign k’eetaat uutaanayh.

¹³*Moses* Huhtsiin Niign k’eetaat nee’otnalshah koht’iin ts’ijliin, *Christ* ay ch’a’ tthiineeniidlah, jiliis k’et ehtiin eh. Hqo’ ch’ah ehtiin eh, T’oodjht’ay *Christ Jesus* otnalshah, łay eh yuunay iin ts’ijliin iin k’anee’otnalshah xaah. Hqo’ ch’ah hut-shyaak T’oodjht’ay Aaneegn’ utnett’adn k’eetaat. Daą’ njh, “Nił ch’idanh dineh diits’eegn choh k’et dahiiyihtiin t’ey, T’oodjht’ay ay ch’ah botnalshah koht’iin nt’eh.” ¹⁴*Christ* hqo’ det-shyaak, Diixaa’ heneek *Abraham* t’aadadijlday k’eetaat uutaaleel xaah. “*Abraham*, nanxaa’ dinee iin nił yahch’iá’ altsiil ts’a’ T’oodjht’ay huuts’itaanak,” yehniij. Hqo’ hut-shyaak, neexon hu’ *Christ Jesus* łay eh ts’uunay xaa’, T’oodjht’ay Otdeegn’ ts’uutaanak xaah.

¹⁵ *Christian* koht'iin iin, ay heneek nühts'á' uunihhee, hqqsuu' hik'eniich'inahdee. Ay eh, noonak k'eet eh daq' nühdihnih, "Dineh, 'Ndeeh dhaktij danh sts'ann' taa'alshye' ts'ehlagn alt'eh hq' ahdláq ts'á', diits'ijkey iin ehñay de' t'ey, hq' huu'ehñay k'eetaat uutaaleel. Nts'aa' huu'ehñay doot'ey k'a'an' hahk'üh niitaaleel t'aaan nts'aa' huu'ehñay doot'ey ch'its'aa' k'anadaidahtsay. ¹⁶ T'oodijht'ay du', nts'aa' nühttheh noo' haathał danh nühxaał tihdił aanah *Abraham* eh uts'anł nadethadn eh huuhqohée. *Abraham* ts'anł nadethadn du', ndlaan uts'anł nadethadn iin eh k'ahuuhuueel t'oot'ey huutah ts'anł ts'ehlagn shij'. Ay ch'ale' *Christ* nlij. ¹⁷ T'oodijht'ay, sts'ann' ts'anł uutijnak aanah *Abraham* eh hqohée t'aaan, "Łay eh ntł'aatihleel," yehnih. 430 xay noodeethat danh k'ek noo', T'oodijht'ay Diihuhtsiin niign dinee iin xaah t'aaahqodlah, *Moses* xaa'. *Moses* Huhtsiin Niign nts'aa' niign T'oodijht'ay utł'aahqodlay hq' ch'ah k'ałtootaaleel, t'aaan heneek T'oodijht'ay *Moses* utł'aahqodlay k'ashyaa' hqot'ay.

¹⁸ T'oodijht'ay utł'aahqodlah niign uunii *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat el'ay de' shij', nts'aa' T'oodijht'ay *Abraham* hq' ñay k'eetaat k'ahuunagn. T'oot'ey T'oodijht'ay nts'aa' *Abraham* hq' ehñay k'eetaat ch'ida' hqqsuu' itł'aahqodlah.

¹⁹ Ay eh, dii xaah T'oodijht'ay *Moses* xaa' Huhtsiin Niign dinee iin t'aaahqodlah? Hq' ch'ah det-shyaak, nts'aa' niign T'oodijht'ay k'ia' hoday heehutnay xaah. Hq' ch'ah niign hut-shyaak, Huhtsiin Niign *Moses* t'aaahqodlay da' ts'anł noo' *Christ* niishay danh k'eh. *Christ Abraham* ts'anł nadethadn ntiin, ay ch'ah niishyah, T'oodijht'ay *Abraham* hq' ehñay niign keetaat. *Moses* du' T'oodijht'ay Maaneegn' nadadeleegn iin xaa' huhtsiin niign *Moses* t'aaahqodlah. Ay t'aaan *Moses* diichiil key' iin t'aaahqodlah. ²⁰ T'oot'ey T'oodijht'ay heneek nts'aa' *Abraham* xaah tihdił aanah utł'aahqodlay danh, dii xaa' beh hqohée. T'oodijht'ay Aaneegn' nadadeleegn iin xaa' beh k'ahuuheel, T'oodijht'ay daatagn łnatdatjaaleel t'axoh ay ntiin xaah.

²¹ *Moses* Huhtsiin Niign du', heneek T'oodijht'ay nts'aa' *Abraham* xaah tihdił aanah ik'ia' nłi? Łaa' eh ena'! Ch'ida' ts'anł noo' haathał danh k'ahq' hut-shyaagn! Huhtsiin Niign dinee iin t'aaahqodlay, Ay xaa' łaa' huuhonayh de' t'ey, T'oodijht'ay daq' huuxaał det-shyaak. Diits'á' tth'idee'ay huu'ihtsayh, huhtsiin niign k'eetaat hel'ay xaah. ²² T'oot'ey hq' ch'ah niign k'ahut-shyaagn. Daq' ch'ah łaa' hut-shyaak. T'oodijht'ay Aaneegn' utnet-tł'adn k'eetaat, nan' k'et hqohchah ts'á' koht'iin, huuts'ant'ay, huuts'á' niit'ay huu'aaaleel. Hq' k'eexaan, T'oodijht'ay nts'aa' nühtł'aataaleel hq' ehñay, ay ch'ah doo iin *Jesus Christ* łay eh huunay iin t'aaataaleel. Ay ch'ah *Jesus Christ* łay eh huunay eh shij' huutł'aahqodlah.

²³ Neexon du', *Jesus Christ* łay eh uunay niign hetsihuuthat ttheh, nee'elshyaagn k'eh hqot'eh *Moses* Huhtsiin Niign xaa' neekaah

hach'uudah'ji. Ishiit danh noo' *Jesus Christ* łay eh uunay niign hetsuutaathal danh k'eh ts'ootaththak. ²⁴Ishiit da' ts'an h noo' *Christ* niishay danh k'eh, *Moses* Huhtsiin Niign neets'a' k'aaholthadn hqot'eh, uudzuldii xaah. Hqo' ch'ah hut-shyaak, *Christ* łay eh tsuunay eh, T'oodiht'ay Diits'a' tth'idee'ay neetahtsay xaah. ²⁵*Jesus Christ* łay eh uunay niign hetsihuuthadn eh, *Moses* Huhtsiin Niign neets'a' k'aaholthadn tth'ihthah t'axoh ay k'a'iilay.

²⁶Nühxon du', lahtthagn' *Christ Jesus* łay eh uudahnay xaa' T'oodiht'ay Ushye'e iin ahłji. ²⁷Ay ch'ah jan xaah. *baptized* ahłji ts'a' *Christ* łay eh uudahnay xaah, T'oodiht'ay Beh ts'ehłagn nüh'ihtsił t'aaan T'oodiht'ay Diishye'e iin nüh'ihtsił. ²⁸Hoo' k'eexaan, nühxon lahtthagn' nił eh ts'ehłagn ahłji, *Christ* xaa'. *Jew* eh *Jew* k'a'iilay eh ts'ehłagn koht'iin hjiłji. Alnaa dine' eh alnaa dine' k'a'iilay eh ts'ehłagn koht'iin hjiłji. Dineh eh ts'exeh eh ts'ehłagn koht'iin hjiłji. T'oodiht'ay lahtthagn' ts'ehłagn koht'iin hjiłji nühxaah naniich'ethat. ²⁹Ay eh *Christ Abraham* ts'an h nadethedn nłiin, nühxon chih *Abraham* nadethadn iin ahłji t'aaan nühxon hu' nts'aq' T'oodiht'ay *Abraham* eh uts'an h nadethadn eh ehñay k'eetaat uuahnii ahłji.

4 ¹Jan noonagn k'eet nanich'ahdee. Ushye'e diita' ehtiin eh iits'ann' uuniign huu'ihłdłaq ts'a' uts'ann hqołji. T'oot'ey tth'ihthah chiil nłiin eh, alnaa dine' k'eh ch'ishyon uts'a' k'aholthat. ²Ntsuul da' ts'an h noo' uta' hqo'ehñay k'eetaat danh k'eh, ch'ishyon ik'anehtaa' t'aaan nts'aq'taadiil niign yaa k'aaholthat. ³Ay k'eh, neexon hu' tsjiłtsuul da' ts'an h noo', *Jesus Christ* łay eh ts'uunay noo' ch'ishyon neets'a' k'aholthat. *Moses* Huhtsiin Niign hach'uuneetann' niign uuniit'ay eh, baa alnaa iin k'eh ts'uule' xaah. ⁴T'oot'ey ts'ehłagn dziinn' T'oodiht'ay haadiłtaan nuuniithat danh, Diishye'e jan nan' k'et ts'a' iteh'a'. Ay ch'ah jan nan' k'et ts'exeh ts'an h ushyüü ihqołji. Jan nan' k'et honay eh, *Moses* Huhtsiin Niign daitdaaleel. ⁵Hqo' ch'ah hut-shyaak, doo iin *Moses* Huhtsiin Niign dahuuleel iin tthiitaaleel xaah. Hqo' ch'ah hut-shyaak t'aaan T'oodiht'ay Diishye'e nehshaan iin neetahtsay xaah.

⁶Nühxon du', T'oodiht'ay Ushye'e iin daht'ay xaah, T'oodiht'ay Diishye'e Otdeegn' nühdzee' shiit ii'aa. Ay ch'ale' uniit'ayh ts'a' t'ey udzee' shiit udee'aan eh daq' nił, "Ta', Shta'." ⁷Ay eh nühxon du', nił ch'itah ts'ehłagn ahłji ts'a' daq' nühdiłnił, "Alnaa dine' nühxaah k'aaholthat iin k'eh t'ey tth'ihthah k'adaht'ay. Ena'! T'oodiht'ay Ushye'e iin daht'eh. Ushye'e iin daht'ay eh, T'oodiht'ay dii Diishye'e t'aaahqođlay ts'an h ch'uutaanagn iin Diixaa' nüh'ihtsił."

⁸T'oodiht'ay łaq' nłiin ch'daq' k'abi'atnay. Ishiit da' alnaa iin k'eh t'oodiht'ay k'a'iilay iin xaa' danühdaaleel. ⁹T'oot'ey T'oodiht'ay t'axoh ee'atnayh. T'oodiht'ay ch'ittheh nüh'ee'etnayh, hqo' ch'ah łaq' hut-shyaak. Ay eh, dii xaah ch'its'aq' qots'ee' ch'idaq' hodjił' niign haats'inutdeel

nahthan? Ay ch'ah niign du', huut'ay eh k'anühk'otnalta' t'aaan uxaa' k'ałaa' hahnay. Dii xaah alnaa dine' ahliin k'eh ay niign ch'a neexaah k'ahulthadn nahthan? ¹⁰Ay niign ch'ah nühxaah k'aholthadn eh, *Jew* dziinn' choh łahts'uuduunij' nahthan t'aaan *Jew* saa choh nuuniithat danh łahts'uuduunij' nahthan t'aaan *Jew* łehchinh nahetdak danh choh łahts'uuduunij' nahthan t'aaan *Jew* xay choh łahts'uunij' nahthan. ¹¹Nts'aa' dat-shyaagn eh, "Shyaa' t'ey huutah naa'aknay' le'," nüh'uudihnjh.

¹²Sh*Christian* koht'iin iin, nts'aa' nühdihñay niign aanah nts'aa' maanah nihthan niign hqo' ch'ah naniich'ahdee. Hqo' ch'ah kaah hqo'ł'at daanii'ishthiit. Hqo' ch'ah nühdihñh, shin hu' tth'ihthah k'a'uuhaa' dashdahteel ts'a', nts'aa' ch'ida' daht'ay k'eh t'ey t'axoh diht'ay xaah. Ch'ida' hetsihuuthat hanühndhaktaan eh, hqo' shaaneegn' k'eh t'ey naniich'ahdee. ¹³Nts'aa' niign hut-shyaagn hee'alnayh. Dhakts'iign xaah, nühtah dhidaa'. Ishiit da' T'oodihñt'ay Aaneegn' suu' eh hanühndhaktaa'. ¹⁴Dhakts'iign eh, łahthagn' shinh ayaa k'eh eltsij. Ay eh shnah'ij' ts'a' t'ey nühxaah heehqotsüü, t'oot'ey daa'an' ts'a' k'ashch'a' łtaa'ahdal. Sts'a' łay eh nii'ahsqo. T'oodihñt'ay Aaneegn' nadadełeegn dagn nan' k'et ts'anñ diht'ay eh shuudhahnii. Hqo' ch'ah niign ch'ahnöo' hqoosoon, *Christ Jesus* k'eh diht'ay eh shuudhahnii.

¹⁵Ndeeh nühtah ihdaa' da', nił eh hasaanayh ts'ijle'. Hqo' ch'ah nday t'axoh? Sts'a' łay eh nii'ahsoon xaah, ch'shyon iin nüh'aanah daa' dihnih, "Daa' hut-shyagn de' t'ey, diixaa' diinaagn' haa'uu'aay sht'ahtaa'aał." ¹⁶K'aaduu', "Ts'idaanee'uudiht'ay koht'iin uule'," shuudahnih huule'. Hqo' shuudahnih, łaa' niign eh nüh'eh huhhaa' xaah.

¹⁷⁻¹⁸Shyak ts'a' hach'uunehtan iin du', nts'aa' daht'e' nühhuunihniign k'ahuusuuy. Ay koht'iin iin neeshiit ts'idaahuuduut'e' kaah neexaah nahehnay'. Hqo hetdi', huu'aaneegn' k'eetaat koht'iin tahleeł xaah. Hqoosuu' ts'a' niign kaah hqo'ł'at daaniihetdee koht'iin ahñij de', hqo' ch'ah hqoosqo. Noo' hohchaah ts'a' ay ch'ah koht'iin tahleeł, nüh'eh ihdaa' danh shij' k'ahqo' that'eel. ¹⁹Sts'ijkey' iin, nühxon hu' xaah tay' t'ey haniich'ishthat. Ch'inąa diits'eeniinn' uuteełe' xaah haniich'ethat k'eh t'ee hqo't'eh. K'aaduu' ts'anñ noo' haathał de', ndeeh *Christ* neeshiit eeday, neets'a' k'ootalthat, hutdaanił nüh'ii'ishnayh de', noo' uudih deł taaniich'indhagnthiit. ²⁰Tthihąa' k'aaduu' t'ey nüh'eh uhle'. Ay de', k'ahqo' nühts'a' jindhiht'adn. Nühxaah shiit ts'idaahuudiit'eh.

²¹Nühxon *Moses* Huhtsiin Niign daneedaaleeł uudahnay iin, nts'aa' *Moses* utnet-t'adn hee'atnáyh? ²²T'oodihñt'ay Aaneegn' utnet-t'adn *Moses* xaa' k'eetaat daa' ch'ah hut-shyaak: *Abraham* łaakey shy'e hqo'ij. Ts'ehłagn ay alnaa ts'ex'e' naidihtij t'aaan ts'ehłagn ay ts'exeh alnaa k'a'iiłay naidihtij ²³Ay ushye'e alnaa ts'ex'e' naidihtiin ts'ijkey ehqo'liin k'eh ch'ida' bihqo'ij. Ay shy'e ts'exeh alnaa k'a'iiłay naidihtiin

heneek T'oodiht'ay nts'aa' *Abraham* xaah tihdiil aanah k'eetaat det-shyaagn xaah bihqoqii. ²⁴Nts'aa' ay ts'exee iin eh hut-shyaagn eh daq' ch'ah ts'ooduldii: laakey ch'idanh danh T'oodiht'ay Daaneegn' nts'aa' tihdiil aanah dineh t'aadaidiidlah. Ay ts'exee iin laakey ch'idanh ishiit nuuniithat da' nts'aa' hut-shyaagn k'eh hijii. Heneek T'oodiht'ay ddhał *Sinai* hoqsii' k'et *Moses* t'aayiidlay, alnaa ts'exee, *Hagar* moqsii', k'eh nt'eh. Ay ch'ah ts'exeh diits'eeniinn' iin alnaa koht'iin huu'ehqoqii. ²⁵Ay ddhał *Sinai* hoqsii' *Arabia* nan' k'et *Hagar* chih hoqsii'. Ay ts'exeh jah nan' k'et key *Jerusalem* hoqsii' k'eh chih hqot'eh. *Jerusalem* koht'iin du', *Moses* Huhtsiin Niign huuts'a'k'aaholthat. Ay iin *Moses* Huhtsiin Niign xaah halnaa hijiin eh, jan k'eh nt'eh: ts'exeh *Hagar* moqsii' eh uts'anh nadethadn iin eh alnaa koht'iin huuts'a' k'aaholthatn xaah hijii. ²⁶T'oot'ey ay ts'exeh alnaa k'a'iilay naidihtiin ch'ishuiy *Jerusalem* key nt'eh. Ay key dagn huu'aa' t'aan doot'ey koht'iinn' ts'a' k'at'ey k'ootalthadn. *Christ* lay eh ts'uunay ay key k'oht'iin ts'iiijii. Ay key neenaa k'eh hqot'eh. ²⁷T'oodiht'ay Aaneegn' utnet-t'adn daq' nih:

“Ts'exeh nts'eeniinn' k'ahuulay, hasaanayh tiijeel.

Nts'eeniinn' k'ahuulay eh k'a'ihts'iign, hqochaa' tsen'ii hasaanayh tiijeel!

Ay ch'ah jan xaah.

Ay ts'exeh ch'a' haa'uuteethat eh natet-shyah ch'ida', t'axoh uts'iikey iin hqoqii!

Ch'et-tthay ch'ah jah shiit uts'iikey' iin hqoqii.”

²⁸Sh*Christian*' koht'iin iin, nuhxon du', ts'exeh alnaa k'a'iila naidihtiin *Isaac* moqsii' k'eh daht'eh. T'oodiht'ay nts'aa' hqo' nay k'eetaat *Isaac* ehqoqii. T'oodiht'ay nts'aa'hqo' nay k'eetaat nuhxont'ah T'oodiht'ay ts'iikey' iin ahii.

²⁹Niithaadn da' daq' huu-shyaak: ay ushy'e' ts'iikey ehqoqiiin k'eh t'ey ch'ida' bihqoqiiin, ay ch'ale' ch'ida' ay ushye'e T'oodiht'ay Otdeegn' t'ay' xaa' ehqoqiiin yaach'oodehnii. T'oot'ey k'aaduu' hqo' k'eh nt'eh, hqo' k'eh nee'eh chih hut-shyaagn xaah. ³⁰Ay yaach'oodehnii du', T'oodiht'ay Aaneegn' utnet-t'adn daq' nih: “Alnaa ts'exee' eh ushyüü eh an' l'taanih'aay. Ay ts'exeh ushyüü diita' ts'ann' ts'anh laq' k'a'uutanagn. T'oot'ey ts'exeh alnaa k'a'iilay ushyüü shii' diita' ts'ann' ts'anh uutaanak.” ³¹Ay eh, sh*Christian*' koht'iin iin, hqo' ch'ah lahtthagn' eh daq' heets'etnayh: alnaa ts'exee' ts'iikey' iin k'eh k'ats'iiilay, t'oot'ey ts'exeh alnaa k'a'iilay ts'iikey' iin k'eh ts'iiijii.

5 ¹*Christ Moses* Huhtsiin Niign ch'a' tthiineeniidlah, laq' tthiineeniidlay koht'iin tsaaleel xaah. Hqo' k'eexaan, tthiinhniidlay koht'iin noo' uudidih tahleel. Tthiihqa' *Moses* Huhtsiin Niign tay' t'ey nuhts'a' k'at'ey k'ootalthadn.

²Shdahtth'ak! *Paul* ihliin daq' nuhdihnih: “*Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat neethüh haahijit'üüd'n koht'iin ts'iihiin ts'a' yuuteedah'ii de',

T'oodjht'ay Diits'a' tth'idee'ay xaah, nts'aa' *Christ* nühxaah det-shyaagn shyaq' t'ey hqqlji." ³Doot'ey *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat uthüh haayjit'üüdn koht'iin ntiin ts'a' yuuteedeh'iin, T'oodjht'ay Diits'a' tth'idee'ay itahtsay xaah, ay ch'ah koht'iin datdjhtayh ts'a' daq' ndihnñh, "Nkoht'iinn' hqhdlaq ts'a' *Moses* Huhtsiin Niign k'ootjhtat. Hqhdlaq ts'a' k'eetaat tjidiil." ⁴*Moses* Huhtsiin Niign ts'a' yuuteedih'iin koht'iin ahji, T'oodjht'ay Diits'a' tthidee'ay nühtahtsay xaah. Hq' k'eexaan, *Christ* k'ja' ahñji. Ay eh nts'aa' T'oodjht'ay, "Dziin niñ k'eenoo' hqqt'at uts'itihnak," nüh'uunñh, hq' ch'ah k'a'utahnagn. ⁵Neexon du', ndeeh T'oodjht'ay Diits'a' tth'idee'ay neetahtsayh danh k'eh hq'q'chaa' ts'ihohthak. Botdeegn' xaa' hq' ch'ah uutaaleel, *Christ* ðay eh ts'uunay xaah heets'etnayh. ⁶*Christ Jesus* eh ts'ehlagñ ts'ijñiin eh, nts'aa' daq' niign neexaah ðaq' hq'qlji laa? *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat neethüh haahjit'üüt láá? Ena! *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat neethüh k'at'ey haahjit'üüt láá? Ena! Daq' ch'ah neexaah ðaq' hq'qlji. *Christ Jesus* ðay eh ts'uunay ch'ishyon dinee iin haahjitsiin koht'iin tsijñji.

⁷Ch'da' T'oodjht'ay xaah ðaq' hq'qsuu' ts'a' dahday hetsidoodah'aa. ðaq' niign xaa' T'oodjht'ay nts'aa' iniithan niign k'eetaat noo' tahdiil. K'aaduu' doot'ey nde' nüh'uutaaton', hq' tahdiil ch'a', doo ch'ant'ay? ⁸Doot'ey nde' nühuutaaton', ay ch'ah T'oodjht'ay Daa ch'itah haanüh'jiddlay k'a'iiñay. ⁹"Leedon' beh nilshogn nts'ín leedon' hq'q'chaa' ilshuul tahtsayh," henñh. Ay k'eh daq' ch'ah hut-shyaak: shyak ts'a' ha'uunehtan nts'ín niñ k'eenoo' shyak ts'a' ha'uunehtan uutaaleel. ¹⁰Shin du', nüh'aanah inihthanñh, "Ay iin eh shin eh, Neek'ach'ihohñe' ts'ehlagñ eh ts'ijñiin, nts'aa' niign naniich'ihthadñ ch'iduugn niign k'ananiich'ihthaadee. T'aañ doo dine' huuxaah ch'oodehnii, ay ch'ah botnalshaa."

¹¹Sh*Christian*' koht'iin iin, ch'ehladñ hanüh'uunehtan eh daq' ññh, "*Moses* Huhtsiin Niign niign k'eetaat nühthüh haataat'üh, T'oodjht'ay diits'a' tth'idee'ay nühtahtsay xaah." Ay ch'ah koht'iin diht'eh de', k'at'ey sheh dahohnihnoh. Ay de', jan chih. *Christ* jiliis k'et ehtiin eh hach'uunak tanh de', sts'a' k'ats'anihtaltay. ¹²Doo iin shyak ts'a' hanüh'uunehtan eh nüh'jini' niñtatdelñay iin, ay iin du', tthiihñay' tay' t'ey nüh'eh ðehchinh k'ahtaadal. Ay de', t'aañ shyak ts'a' niñ k'eenoo' k'anüh'uhnahtan,

¹³Sh*Christian*' k'oht'iin iin, nühxon du', *Moses* Huhtsiin Niign ch'a' tthiinühñday xaah T'oodjht'ay daa ch'itah haanüh'jiddlah. T'oot'ey tthiinühñidlay eh, ch'ts'aa' niign kaah hq'qt'at daanii'atdee ts'a', ay ch'ah neexaah k'aholthah nahthan de', sq' ay ch'ah nühxaah k'aahulthadñ ah'iin! T'oot'ey daq' ch'iduugn niign tahdiil: niñ haa'at-tsiin xaa' niñts'a' na'ahnj'.

¹⁴Ay ch'ah jan xaah. T'oodjht'ay nts'aa' hq' hihtaadiil nee'uunay, hq' ðahtthagn' daq' nt'eh: nduhk'eh daa'intsiin k'eh, hq'chah ts'a' koht'iin ntiin ay haa'jitsij'. ¹⁵T'oot'ey noon k'eh ðehthach'uudal-ah eh ðaanidñalñay de', nts'aa' dahdiin kaah huu'uudatñih. K'ahuu'uudatñay de', ðaq' ðaanidñalñay le'.

¹⁶Hq̄q' aanah daq̄' dihn̄ih. T'oodjht'ay Otdeegn', "Neexaah k'ootalthat," utdahniil. Ay de', ch'its'aa' niign kaah hq̄qt'at daanii'atdee. k'eetaat k'at'ey tahdiil. ¹⁷Doot'ey *Christian* n̄iini shiit daq̄' ch'ah hut-shyaak. Ay ch'ah ch'ehlaadn' ch'its'aa' niign kaah hq̄qt'at daanii'et-thiit t'oot'ey T'oodjht'ay Otdeegn' ch'ishuuy kaah hq̄qt'at kaah daanii'et-thiit. Ay eh T'oodjht'ay Otdeegn' eh neeshyinh eh nił yahch'ja' hehin'ah. Hq̄q' k'eexaan, nts'aa' niign ts'iniithan k'eetaat k'atahdiiil. ¹⁸Ay eh T'oodjht'ay Otdeegn' t'ay' xaa' al-'ih de', ay t'aaan *Moses* nach'uudah'iin nũhxaah k'ak'oolthadn.

¹⁹Nts'aa' ch'its'aa' niign koht'iin iin hetday, maanah heets'etnayh. Huutah ts'an̄h daq̄' ch'ah hetday: dineh eh ts'exeh k'afihutnagn t'ey nił'eh hetdah; dinee iin ts'ahq̄qt'eh ts'a' niign nił'eh hetdi; łahthagn' ch'altsiil ts'a' ts'ahq̄qt'eh ts'a' niign kaah hq̄qt'at daaniihetdee; ²⁰dii hehtsiin shyaa' t'oodjht'ay nt'ay, ay ts'a' hithahdelxoh t'aaan łahhiyuunay eh hihdiidi; het-shin; ch'ishyon iin ts'idahuhdiht'eh; heneek eh hidahdetxaa; nił hults'ij; ch'ishyon iin ts'a' ts'aniihelt'eh; nts'aa' ch'ishyon iin hiiniithan k'ahuuhuunayh ts'a', doots'ee niign shij' ts'uudiin hiiniithanh; neekoht'iinn' shij' hq̄qsuu' ts'a' niign hihdiiday eh naniich'ihetdee; dii koht'iin neexon k'eh hetday eh shij' dzeltth'ii hiiniithanh; ²¹ch'ishyon iin xaah huhtsiin eh, huuts'an ts'ootaanak huuhuunih; ch'ihetnnaq; ch'hetnaan hohtsayh; łahthagn' ch'altsiil ts'ahq̄qt'eh ts'a' niign hq̄q' ch'ah yahch'ja' chih hihdiidi. Ch'ida' hq̄q' nũhdihnaq k'eh, k'aaduu' dadjhtay eh daq̄' nũhdihnih, "Doo iin ay ts'ahq̄qt'eh ts'a' niign noo' uudih hihdiiday, ay iin ndeeh T'oodjht'ay k'ach'ihohle' danh k'a'uhtaanagn."

²²T'oot'ey ndeeh T'oodjht'ay Otdeegn' neexaah k'oolthadn danh daq̄' ch'ah koht'iin ts'ijij; ch'ishyon iin haats'ijtsij; łaq̄' haasaanayh ts'ijij; needzee' shiit hq̄qsuu' ts'a' hq̄qij; hantee' t'ey ch'ishyon iin ts'a' k'ats'ani'elt'ay; ch'ishyon iin ts'a' łay eh niits'ijsoq; ch'ishyon iin xaah hq̄qsuu' ts'a' hotdi; ch'ishyon iin neehuuteh'ij; ²³ch'ishyon iin uudaatah aanah naniints'etdee, nee'aaanah k'ananiints'etdee shij'; ch'its'aa' niign tsaadiil ts'iiniithan le', hq̄q' ch'ah k'ahotday. Dii nts'aa' koht'iin ahliin naq, daq̄' k'anee'ehnaq, "Ena! Sq' łahthagn' ay hq̄qsuu' ts'a' Niign dahdiin." Ay ch'ah huhtsiin niign k'a'ilaq. ²⁴Ndeeh bahdeh'ay iin *Christ Jesus* jiliis etthihitnihttheedn daq̄, doo iin *Christ Jesus* ts'an hijiin, huushyinh jiliis beh etthihnihtthiidn k'eh nt'eh. Ay iin du', t'axoh ay diihuushyinh huuxaah k'oolthathat, ts'ahq̄qt'eh ts'a' niign hihtsaadiil xaah. ²⁵Neexon du', T'oodjht'ay Otdeegn' xaa' k'aadu'u ts'ihonay eh, neexaah k'ootalthat ts'uunih, nts'aa' tahdiil nee'uunay k'eetaat tsaadiil xaah. ²⁶Ay de', t'axoh ay ts'ijichaa ts'iiniithanh t'aaan niłhaach'oodzelndii t'aaan niłhults'ij.

6 ¹Sh*Christian*' koht'iin iin, ts'ehłagn dineh nũhtah ts'an̄h ch'its'aa' niign det-shyaagn eh, ay ch'ah yuudih'aaq de', ch'ehlaadn' iin nũhtah

ts'anh T'oodjht'ay Otdeegn' ay iin ts'a' k'aaholthadn, ay iin ay dineh hqqsu' ts'a' niign natdatshyaal xaah uts'a'nahuunij'. Hqo'ch'ah hihdet-shyaagn eh, hiits'a' lay eh nii'jisqo t'aaan huu'uuhdatnnih, ch'its'aa' niign uhtaaleel xaah diihuuhaa' itdeltsayh. ²Hehqotsüü nü'h'eh dotdaaleel de', niłts'a' na'atnnij'. Hqo' dat-shyaagn eh, nts'aa' *Christ* hqo' tahdiil nay k'eetaat tahdiil. ³Doot'ey ihchaa niithan de', na'itnit-'aa, hqo' baa k'alaa' huulay xaah. ⁴Nił ch'itah ts'ehłagn ijijj nts'aa' day xaah diixaa' itdatjalkayh. Hqqsuu' ts'a' niign det-shyaagn de', daahqqsqo de', ayt'oo nlij. Nts'aa' niign ch'ishyon iin hetday, t'axoh ay hqo' naniich'ethat. ⁵Nił ch'itah ts'ehłagn ijijj ts'a' shinxaa' hqqsu' k'atnagntaa' utdaaniil. Nts'aa' day k'atnahtaa'.

⁶Doo iin T'oodjht'ay Aaneegn' eh hach'uunehtan, ay iin doo hqqsu' ts'a' niign hach'uunehtan eh ts'ehłagn ijini' eh hihtaaleel. ⁷Doo shyak ts'a' hach'uunehtan, so' tthidaanüh'uulee. Doot'ey T'oodjht'ay ts'a' shyak ts'a' k'atahtsay. Daa' ch'ah lay eh hqot'eh: "Dii neshyee dineh tenak, ay k'eh tatnetthak t'aaan lehchinh niich'ileek," henijh. ⁸Hqo' k'eh dqa' nt'eh. Doot'ey shyinh k'ootalthat iniithan, nts'aa' diishyinh iniithan k'eetaat day xaa' tahteel. Doot'ey T'oodjht'ay Otdeegn' sts'a' k'ootalthat iniithan, T'oodjht'ay Otdeegn' xaa' duunoo' hqhchaah ts'a'uutaanayh. ⁹Ay eh, neexon du', hqqsuu' ts'a'niign hotday hitsaatsal k'ats'iniithan. Duunoo' haathał ishiit nuuniithat danh, T'oodjht'ay ch'qot'üü neet'aataaleel, hqqsuu' ts'a' niign xaah k'atiits'etnagn xaah. ¹⁰Hqo' k'eexaan, nił ch'idan lahtthagn' koht'iin iin xaah hqqsuu' ts'a' niign tsaadiil. *Christian* koht'iin iin hu' ay laa' ch'ale' xaah hqqsu' niign xaah tsaadiil.

¹¹Ay nił ch'itah ts'a' nchaah ts'a' nühts'a' ch'indhiht'adn shłaa' eh, huunah'ih. ¹²Ay hach'uunehtan iin dii *Jew*' koht'iin iin neexaah hqqsu' ts'a' hudaaniil huuhunay, nühxon du', "*Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat huuthüh haahjitt'üüt," nühuunijh. Hqo' ch'ah hihdet-shyaak, ch'ishyon iin k'at'ey huu'eh dahohnahnoo xaah. Ay hach'uunehtan iin *Jesus* jiliis k'et ehtiin eh hats'uunehtan de', nee'eh dahohnahnoo hehetnayh ts'a', hihneljiit. ¹³Doo iin *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat huuthüh haahjitt'üüdn iin, huutah ts'an h'ehłaadn' iin *Moses* Huhtsiin Niign hqo' hqhdlaa' ts'a' k'eetaat k'ahihdiidiin. T'oot'ey nühxon hu', "Huuthüh hahtaat'üh," nühuunijh, nühaanah heneek nchaa eh huutaahheel xaah. "Nts'aa' huuts'enay k'eetaat *Moses* Huhtsiin Niign huuthüh hahjitt'üüt," hihdaniil. ¹⁴Shin hu', tthihaa' heneek nchaa ts'ehłagn niign shijj' aanah dqa' dihniil, "*Jesus Christ*, Neek'ach'hohłe', jiliis k'et neexaah ehtijj." Shaa ehtiin xaah, jah nan' k'et niign niit'ay Shaa łdagn hqołiin k'eh k'ahuut'ay t'aaan jah nan' k'et niign ts'a' ehtiin k'eh diht'eh. ¹⁵Dineh *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat ithüh ha'jitt'üüt de', hqo' baa k'alaa' huulay. Dineh *Moses* Huhtsiin Niign k'eetaat ithüh k'ahaa'jitt'üüdn de', hqo' baa k'alaa' huulay. T'oodjht'ay ay dineh ehshih, k'aadu'u honay niign it'aaahqo'aa' ts'a',

ay ch'ah łay eh hq̄' baa łaq̄' hq̄łj̄. ¹⁶Doo iin nts'aa' hahuu'uunaktan k'eetaat hetday iin du', tthiihqā' T'oodj̄ht'ay huudzee' shiit hq̄qsuu' ts'a' hq̄łiin huutł'aataa'aal ł'aan teejuh hutdaanił. Tthiihqā' łahthhagn' *Israel* koht'iin T'oodj̄ht'ay łay eh uunay iin chih xaah hq̄' ch'ah uutaaleel.

¹⁷Tthiihqā' jah ts'anł ndoo' doot'ey tay' t'ey k'ashaach'otdahndii. Hq̄' dihnay, shidn' t'ey *Jesus* ts'an łaq̄' diht'ay ł'aan baa aldaa diht'ay huu'ich'ohneh'iin xaah. ¹⁸Sh*Christian*' koht'iin iin, tthiihqā' *Jesus Christ*, Neek'ach'ihohłe', nüh'otdeegn' hq̄łł'at nühts'itaanak.